

HANDTHEATER

theater in Nederlandse Gebarentaal

jaarverslag 1992 - 1993

Dit jaarverslag beschrijft de activiteiten van stichting Handtheater in de periode juni 1992 tot en met juni 1993.

Voor informatie over de voorgeschiedenis van theater in Nederlandse Gebarentaal, de doelstelling en doelgroep van Handtheater, en enkele belangrijke vraagpunten over deze vorm van theater, verwijzen wij naar de brochure 'Gebarentheater in Nederland. Geschiedenis en toekomst van het Handtheater'.

Geen structurele subsidie

Handtheater diende zowel bij het Ministerie van WVC als bij de gemeente Amsterdam een verzoek in tot structurele subsidie.

De Commissie Toneelevaluatie van de gemeente Amsterdam achtte een structurele subsidie alsnog niet raadzaam en beargumenteerde dit als volgt:

'Door hun opzet wordt een toeschouwersgroep bereikt die normaal door het sterke accent op de taaluitingen niet door het theater kan worden benaderd. Het is dan ook niet onmogelijk dat de theatermiddelen die in een dergelijke context worden ontwikkeld ook voor andere theatervormen bruikbaar zouden kunnen zijn.

De commissie onderkent het belang van de activiteiten van het Handtheater. Vooral echter op grond van de geringe ervaring van het collectief en de onduidelijke artistiek lijn moet de groep nog niet voor een meerjarige subsidie in aanmerking komen.'

De Commissie Toneelevaluatie nam tenminste de moeite een gesprek met een vertegenwoordiger van Handtheater te voeren. Hoe sympathiek de afwijzing ook is geformuleerd, in de redenering is sprake van enkele misvattingen, die helaas wijd verbreid zijn.

- Het is niet het 'sterke accent op de taaluitingen' dat het 'gewone' theater ontoegankelijk maakt voor doven, maar het gebruik van het Nederlands als voertaal. De voorstellingen van Handtheater hebben namelijk ook een sterk accent op taaluitingen: de voertaal is ook een taal, de Nederlandse Gebarentaal.

- Handtheater bereikt niet alleen doven. De voorstellingen, die overigens vrijwel alle zijn uitverkocht, worden voor 30% door doven en door 70% door niet doven bezocht.

- Het is reeds aangetoond dat Handtheater een bijdrage kan leveren aan andere theatervormen. Genoemd kan worden de 'dove' rol van de nar in de jongerenproductie 'King Lear' van toneelgroep Amsterdam onder regie van Alize Zandwijk, de poëziencyclus in literair theater

Branoul, waar acteurs van Handtheater samenwerkten met Ernst van Altena, Neeltje Maria Min en Simon Vinkenoog, de vertaling van het toneelstuk 'Ohio impromptu' van Samuel Beckett in Nederlandse Gebarentaal ten behoeve van de choreografie 'As if never been' van Jiri Kylian van het Nederlands Danstheater, de vertaling van het verhaal 'Vreemde juffrouw Bok' van Annie M.G. Schmidt in Nederlandse Gebarentaal ten behoeve van de Europese Theatervoorleesdag.

De Raad voor de Kunst ging minder zorgvuldig te werk. De Raad heeft nimmer een voorstelling van Handtheater bezocht en nooit een gesprek met vertegenwoordigers van Handtheater gevoerd. Zelfs het beleidsplan hebben zij niet zorgvuldig gelezen.

Abusievelijk wordt Handtheater in het Kunstenplanadvies 'Het Gebarentheater' genoemd en gerangschikt onder het jeugdtheater. In het advies staat: 'Het lijkt alsof het theatrale principe wordt gevormd door de handicap...' en even verder wordt gesproken over een 'primair op emancipatie gerichte doelstelling'. Het is een hardnekkige en rechtlijnige redenering: de acteurs van Handtheater zijn doof, dus gehandicapt, dus bezig met emancipatie, dus niet artistiek en professioneel. Ten eerste sluit emancipatie artistieke niet uit en ten tweede blijkt uit de praktijk dat Handtheater de puur emancipatorische doelstelling al is overstegen in de korte periode van haar bestaan.

Beide afwijzingen hebben niet mis te verstane gevolgen voor de ontwikkeling van theater in Nederlandse Gebarentaal. Er is nog steeds geen ruimte, waar produktieoverleg gevoerd kan worden, belangstellenden kunnen worden ontvangen en repetities kunnen worden gehouden. Hoewel er vele horenden en doven zijn die aan de produkties van Handtheater zouden willen meewerken, is er geen tijd, geld en ruimte om hen op te nemen.

Aan veel vragen om workshops, voorstellingen, medewerking, informatie en vertaling, kan niet worden voldaan. Produkties worden uit eigen zak gefinancierd. Er is geen geld om grafisch ontwerpers, decorontwerpers, regisseurs, technici, dramaturgen etc. aan te stellen. Vrijwel alle onderstaande activiteiten zijn met minimale middelen uitgevoerd.

Activiteiten

Handtheater verzorgde ook dit seizoen weer voorstellingen voor volwassenen en kinderen, en workshops. Verder namen veel mensen, zowel horenden als doven, contact op met Handtheater met vragen om informatie en advies, verzoeken om hulp bij vertalingen in Nederlandse Gebarentaal en medewerking bij produkties.

Voorstellingen voor volwassenen

De Dwerg

'De Dwerg' is een bewerking van een sprookje van Hermann Hesse. Een rijke Venetiaan (Gert-Jan de Kleer) vertelt het verhaal over een dwerg en een mooie vrouw, over trouw en ontrouw, liefde en dood. Het sprookje werd drie keer opgevoerd.

20/06 Floriade, Zoetermeer

26/10 Rudolf Meesinstituut, Rotterdam

31/10 Welzijnsstichting, Voorburg

Stoplicht

John van Gelder kwam via improvisatie tot de voorstelling 'Stoplicht'. Hij organiseerde drie avonden in de kleuren van het stoplicht (groen, oranje, rood).

Het publiek werd gevraagd om een voorwerp mee te nemen in de kleur van die avond. Dat mocht van alles zijn: een hoed, pop, sjaal, vergiet, doos, plastic zak, touw etc.

De voorwerpen werden om 20.00 uur ingeleverd. Tussen 20.00 en 20.30 werd het decor ingericht met de voorwerpen en nam John de voorwerpen in zich op.

Om 20.30 kwam het publiek binnen en begon de voorstelling. John improviseerde met en aan de hand van de voorwerpen, kleine en grote verhalen, grappige en gevoelige verhalen.

Uit de geïmproviseerde verhalen van die drie avonden maakte John een keuze tot een programma.

Het decor bestaat uit een verzameling lappen en voorwerpen in de kleuren van het stoplicht, groen, oranje en rood. Op het toneel staan, liggen en hangen een gieter, knijpers, een waslijn, een bol wol, een vergiet, een handdoek en een helm, om maar wat te noemen.

Aan de hand van die kleurige voorwerpen vertelt John verschillende verhalen en speelt hij diverse rollen. Hij is een brandweerman, die in

vuur en vlam staat, de vader van zijn dochttertje, een jongetje dat niet op dansles wil en nog veel meer.

'Stoplicht' werd in dit seizoen negen keer gespeeld.

- 01/07 Theaterzaal PH 31, Amsterdam
- 08/10 Theater De Balie, Amsterdam
- 24/10 Congrescentrum Ouwehand, Rhenen
- 31/10 Theater O 42, Nijmegen
- 06/11 Singertheater, Laren
- 29/11 Theater Romein, Leeuwarden
- 03/02 Theater De Balie, Amsterdam
- 24/02 Theater De Tobbe, Voorburg
- 27/05 Bibliotheektheater, Rotterdam

De ladder op

'De ladder op' wordt gespeeld door Jean Couprie en John van Gelder.

Het stuk geeft enkele voorbeelden van wat het betekent om doof te zijn in een door horende mensen bevolkte maatschappij. De voorstelling werd zes maal gespeeld.

- 25/06 Werkconferentie Dovenontmoetingscentrum, Amsterdam
- 16/09 De Gelderhorst, Ede
- 26/09 Werelddovendag, Dorinhotel, Eindhoven
- 08/04 MDGO, Rotterdam
- 22/04 Ammanschool, Amsterdam
- 16/06 Onze Lieve Heer op Zolder, Amsterdam

Poëzie in Nederlandse Gebarentaal

Door enkele acteurs van Handtheater werden een of meerdere gedichten in Nederlandse Gebarentaal 'gedeclemeerd'.

- 26/09 Werelddovendag, Dorinhotel Eindhoven, G.J. de Kleer
- 31/10 Welzijnsstichting Voorburg, Gert-Jan de Kleer
- 19/12 Manifestatie voor de redding van het tropisch regenwoud, De Duif Amsterdam, John van Gelder

Wie van de drie

Op verzoek van MADIDO (Maatschappelijke Dienstverlening voor Doven) werd ter gelegenheid van het afscheid van de directeur, Johan Wesemann, een speciale voorstelling gemaakt 'Wie van de drie'. Deze voorstelling werd gespeeld door Jean Couprie, John van Gelder en Gert-Jan de Kleer.

- 06/11 Singertheater, Laren

Voorstellingen voor kinderen

Het Hemelbed

'Het Hemelbed' is een voorstelling van kindertheater Klaproos voor (horende en dove) kinderen van 4 tot 8 jaar. De voorstelling wordt gespeeld door Jean Couprie als vader en Rina Hietbrink als het meisje Lia.

Lia moet gaan slapen van haar vader. Die gaat eventjes weg. Is Lia bang? Nee hoor, helemaal niet. Maar als papa echt weg is, wordt Lia bang, een beetje-boel-bang. Ze houdt zich vast aan haar beer, totdat.....

Het Hemelbed werd dit seizoen één keer gespeeld.

22/09 De Voorde, Den Haag

De muren hebben ogen

Van het ministerie van WVC ontving Handtheater een subsidie van f 34.000,- voor het tot stand brengen van de produktie 'De muren hebben ogen'. Voorwaarde was dat er een erkend regisseur werd aangesteld. Er is veel tijd en energie gestoken in het zoeken van een regisseur en een decorontwerper. Het probleem is dat er in Nederland geen erkende regisseur is die de Nederlandse Gebarentaal beheerst. Uiteindelijk is gekozen voor Ingrid van Leeuwen op grond van haar ervaring met kindertheater. De produktie heeft geleden onder communicatieproblemen die de samenwerking en het artistieke proces hebben bemoeilijkt. Over het verloop van dit proces is een apart verslag.

'De muren hebben ogen' is drie maal gespeeld.

24/02 Theater De Tobbe, Voorburg

14/04 Theater Wesopa, Weesp

17/04 Theater Romein, Leeuwarden

Workshops

Gebarenblokjes

'Gebarenblokjes' is een workshop voor jonge dove kinderen (3 tot 6 jaar) en hun horende broertjes en zusjes.

De kinderen leren fantaseren aan de hand van vorm en kleur en op een speelse manier communiceren via gebaren.

In 'Gebarenblokjes' werken Jean Couprie en Marjanne Romkema met 24 kartonnen dozen in zes kleuren. Op een van de vier zijkanten van iedere doos staat een tekening. Van een boom, een poes, een huis, een bal enzovoort. Elke keer worden tien van de 24 tekeningen vervangen door nieuwe tekeningen.

Op een speelse wijze leren de kinderen uit te beelden wat er op de tekening staat en leren daarna het gebaar ervoor.

Iedere bijeenkomst begint met een kort spel door Jean en Marjanne en eindigt met een verhaal verteld door Jean in Nederlandse Gebarentaal. Jean betreft de kinderen erbij door hun te vragen dozen naast elkaar te zetten, zodat de tekeningen op de dozen een stripverhaal vormen. Aan de hand van die strip vertelt hij zijn verhaal.

'Gebarenblokjes' werd vier keer met dove en horende kinderen uitgevoerd.

23/06 Theaterzaal PH 31, Amsterdam

26/09 Werelddovendag, Dorinhotel, Eindhoven

04/12 Ammanschool, Amsterdam

20/02 Theaterzaal PH 31, Amsterdam

De Boekenkast

'De Boekenkast' is een workshop van acht bijeenkomsten voor dove kinderen van vijf tot tien jaar. Hun horende broers en zussen kunnen meedoen, als zij vertrouwd zijn met gebaren.

Per keer staat een (prenten)boek centraal. Het boek wordt voorgelezen in Nederlandse Gebarentaal. Na het voordragen van het verhaal krijgen de kinderen spelopdrachten die in verband staan met het thema van het boek. De kinderen leren werken met houding, beweging en emotie in combinatie met Nederlandse Gebarentaal.

Ook kunnen zij, in een zelf gemaakt decor, het verhaal naspelen. Tegelijkertijd oefenen de ouders in een andere ruimte de gebaren die in het verhaal voorkomen en leren zij het verhaal voorlezen in Nederlandse Gebarentaal.

Het doel van 'De Boekenkast' is het bevorderen van het lezen en het

stimuleren van de ontwikkeling van de Nederlandse Gebarentaal. De verhalen worden voorgelezen door Jean Couprie (dramadocent), John van Gelder (docent Nederlandse Gebarentaal en acteur), Tamara van Meer (dramadocent) en Marjanne Romkema (dramatherapeut). Truus de Ridder begeleidt de kinderen en John van Gelder geeft de ouders les.

In het seizoen 1992-1993 werd subsidie voor 'De Boekenkast' aangevraagd bij de Stichting Fonds voor het Dove en Slechthorende Kind en de Stichting Kinderpostzegels. Verder werd er een keuze gemaakt voor de boeken en werden de verhalen vertaald van het Nederlands in de Nederlandse Gebarentaal.

Theatercursus voor doven

Omdat in de afgelopen jaren herhaaldelijk door dove mensen het verzoek is gedaan om scholing op het gebied van theater, heeft Handtheater een theatercursus voor doven georganiseerd.

De theatercursus voor doven heeft een tweeledig doel:

- het enthousiasmeren van doven om theatervoorstellingen te bezoeken,
- het de cursisten laten beleven wat theater is: vormgegeven illusie.

De theatercursus vond plaats in theater PH 31 in Amsterdam op vijf woensdagen en vrijdaggen in oktober en november. Er hebben achttien mensen aan de cursus meegedaan. Zij waren voornamelijk uit Amsterdam afkomstig. Drie cursisten kwamen van buiten Amsterdam (Heiloo, Utrecht en Zoetermeer). Er hadden zich ook mensen van ver buiten Amsterdam (onder andere Maastricht) opgegeven, maar die konden niet deelnemen vanwege de reistijd. De cursus bestond uit vijf lessen en werd door de volgende docenten gegeven:

1. Kleding	Petra Laan (Rietveldacademie),
Teja Vossen (producent Handtheater)
2. Grime	Dineke van der Pel (docent Amateurtheaterschool)
3. Spel	Jean Couprie (dramadocent)
4. Decor	Jacques Kriek (docent Amateurtheaterschool)
5. Licht	Roger Moerdijk (technicus theater De Balie)

De cursus is met groot enthousiasme ontvangen. Vrijwel iedereen wilde doorgaan. Vanuit Den Haag en Groningen kwam het verzoek om een dergelijke cursus ook in die regio te organiseren. Daar is Handtheater vanwege gebrek aan tijd en mankracht niet aan toegekomen. Als vervolg op de basiscursus gaf Jean Couprie een spelcursus van acht keer.

Theaterweek voor dove jongeren

Van 7 tot en met 11 juni vond er een theaterweek plaats voor alle zestig leerlingen van de school voor Voortgezet Speciaal Onderwijs van het Rudolf Meesinstituut. De leerlingen zijn tussen dertien en twintig jaar oud.

Er werd gekozen voor de West Side Story van Robert Wise en Jerome Robbins uit 1961 als leidraad voor de theaterweek, omdat de film een aantal thema's bevat, die (ook hedendaagse) jongeren aanspreken: vriendschap, liefde, erbij horen, haat, discriminatie, jongens en meisjes, toekomst, angst, verdriet, dood.

Bovendien wordt er in de film niet alleen geacteerd, maar ook ritmisch gedanst. De bewegingen zijn op zichzelf mooi, zelfs als je de muziek niet kunt horen.

De leerlingen kregen de film te zien in de week voorafgaand aan de theaterweek. Een docent gaf een korte toelichting, vertelde wanneer de film gemaakt is en waarom de West Side Story zo beroemd is geworden.

De doelstelling van de theaterweek was:

- leerlingen aspecten van theater, taal, dans en beweging laten ervaren,
- hen laten nadenken over de thema's uit de film en hun eigen ervaringen daarmee,
- hen in contact brengen met volwassen doven en Nederlandse Gebarentaal,
- hen laten samenwerken in een andere groepssamenstelling dan gewoonlijk.

Rondom de film bedacht Mieke Julien een programma bestaande uit dertien workshops waarin aspecten van theater, dans en beweging en Nederlandse Gebarentaal geoefend werden. De volgende workshops hebben plaatsgevonden:

- filmanalyse,
- schijngevechten,
- drama,
- kleding,
- grime,
- Nederlandse Gebarentaal,
- dans,
- teksten schrijven,
- decor.

Verder werden er collages, spandoeken en posters gemaakt.

De groep van zestig leerlingen werd onderverdeeld in drie groepen

van twintig.

Alle leerlingen volgden roulerend hetzelfde programma. Iedere workshop duurde zeven kwartier.

Uit de drie groepen werden twintig leerlingen gekozen voor de voorstelling. Deze dans-gebarengroep repeteerde vrijdag het stuk, gebaseerd op de West Side Story. De overige leerlingen volgden een alternatief programma.

Vanuit Handtheater begeleidden Jean Couprie, Pamela Couprie, John van Gelder, Lot Julien, Mieke Julien, Truus de Ridder en Marjanne Romkema de workshops.

Vanuit de VSO school was Sam Pattipeiluhu als begeleider bij twee workshops betrokken en zorgde Annet de Klerk voor de organisatie. De overige docenten van de school waren ingeroosterd, zodat er bij iedere workshop tenminste twee docenten aanwezig waren. Enkele docenten namen speciale taken op zich, zoals foto's en video-opnames maken.

Jean Couprie, John van Gelder, Sam Pattipeiluhu en Truus de Ridder zijn doof, de overige begeleiders horend. De meeste workshops werden door een dove en een horende begeleider gegeven. De voertaal tijdens de workshops was Nederlandse Gebarentaal.

De week was een enorm succes. Zowel begeleiders als leerlingen hebben met grote inzet en enthousiasme gewerkt. De voorstelling, die op 18 juni plaatsvond in de theaterzaal van het Rudolf Meesinstituut en waaraan alle zestig leerlingen deelnamen, werd door tweehonderd mensen bezocht en heel gunstig ontvangen.

Van de theaterweek is een apart verslag.

Informatie, advies en hulp bij vertaling

- Verschillende horende mensen richtten zich in het kader van hun opleiding tot Handtheater met vragen om informatie of het verzoek om stage te komen lopen. Een van hen, Simone de Waart, is uiteindelijk als stagiaire komen werken bij de decorontwerpster van 'Het Museum' (werktitel). Voor een studente van de theaterschool in Amsterdam vertaalde Handtheater een tekst in Nederlandse Gebarentaal.

- Een aantal mensen en instellingen vroeg Handtheater om een workshop te organiseren.

Op 28 juni vond een workshop plaats in Rotterdam in het kader van een interculturele dag en op 8 april deden honderd leerlingen van het

MDGO college in Rotterdam mee aan een workshop Nederlandse Gebarentaal.

Plannen

Met het oog op het verleden

Ondanks de afwijzing van het subsidieverzoek voor het geschiedenisproject 'Met het oog op het verleden' ging het onderzoek verder. Het boek 'Observations d'un sourd et muet' (Observaties van een dove en stomme) van de dove Fransman Pierre Desloges, dat in 1779 in Parijs en Amsterdam werd uitgegeven, werd vertaald door Ernst van Altena. Het boek moet de basis gaan vormen voor een toneelstuk.

Met de Amerikaanse dove regisseur, acteur en toneelschrijver Bruce Hlibok werden gesprekken gevoerd over de mogelijkheid dat hij 'Het Duel', eerste toneelstuk uit de serie 'Met het oog op het verleden' gaat regisseren.

Europese Theatervoorleesdag

Op 12 februari 1993 nam de Koninklijke Schouwburg contact op met Handtheater over de mogelijke deelname van Handtheater aan de Europese Theatervoorleesdag, een initiatief van de Koninklijke Schouwburg. Het is de bedoeling dat het verhaal 'Vreemde juffrouw Bok' van Annie M.G. Schmidt vertaald wordt in de Europese talen, de talen van migranten en gebarentalen.

Handtheater stelde een plan op om tien dove acteurs in enkele grote plaatsen in Nederland het verhaal te laten voordragen in Nederlandse Gebarentaal en vroeg hiervoor subsidie aan bij het Nationaal Revalidatie Fonds (NRF).

Mevrouw Gardeniers kreeg van het NRF de jaarlijkse prijs uitgereikt en bestemde dit geldbedrag voor het project van Handtheater. Op 17 juni overhandigde zij in het gebouw van de Eerste Kamer de cheque aan Handtheater.

Handtheater gaat nu verder het verhaal te vertalen in Nederlandse Gebarentaal en acteurs te werven en te trainen om het verhaal op 10 oktober voor te dragen in enkele theaters in Nederland.

BIJLAGE I stichting HANDTHEATER

postadres :p/a John van Gelder
Zeeburgerdijk 13
1093 SK Amsterdam
tel: 020 - 6125335 (ook teksttelefoon)
fax: 020 - 6834009 / 6657347

bestuursleden:
Rudi Hietbrink, voorzitter
Jan Backer, penningmeester
Henk Buter, secretaris

stichtingsraad:
Jean Couprie
John van Gelder
Gert-Jan de Kleer

andere spelers:
Rina Hietbrink
Marjanne Romkema

aangesloten groepen:
kindertheater Wapper
kindertheater Klaproos
Waterteater

doelstelling: het bevorderen van en geven van bekendheid aan dovencultuur, meer in het bijzonder op het gebied van gebarentheater en non-verbale expressie.

activiteiten: voorstellingen in Nederlandse Gebarentaal, workshops gebarentheater en non verbale expressie, vertalen van theaterstukken en andere teksten in Nederlandse Gebarentaal, ontwikkelen van produkties in Nederlandse Gebarentaal.

produktie: Teja Vossen, Mieke Julien, Truus de Ridder

theatertolken: Mieke Julien, Marjanne Romkema

*Handtheater brengt
voorstellingen
in gebarentaal:*

**‘Wij spreken
voortdurend’**

Theater zonder geluid, dat is wat het Handtheater maakt. Toch spat tijdens de voorstellingen de taal het toneel af, de zaal in. Gebarentaal wel te verstaan. Als service voor wie die taal niet kent vertaalt een tolk de teksten simultaan in gesproken Nederlands.

Al meer dan drie jaar verzorgen de spelers van het Handtheater voorstellingen, workshops en gelegenhedenstukken, voor volwassenen en voor kinderen.

De meeste spelers en regisseurs van het Handtheater zijn doof. De optredens zijn bedoeld voor horenden en doven samen. In de workshops maken de deelnemers op een speelse manier kennis met elkaars taalgebruik.

Eén van de specialiteiten van het theatergezelschap is het voordragen van poëzie in gebarentaal. Dat begon twee jaar geleden aan een experimenteel samenwerkingsproject met een aantal Nederlandse dichters.

Horende dichters vertaalden de gebaren van hun dove collega's in spreektaal. En de dove dichters vertaalden Nederlandse teksten in gebarentaal. Die vertalingen staan nog steeds op het programma.

In al zijn activiteiten benadrukt het Handtheater de gelijkwaardigheid gebarentaal en gesproken Nederlands: 'Gebarentalen zijn volwaardige talen, met internationale verschillen en plaatselijke dialecten. Een taal die je kunt zien past nu eenmaal beter bij de mogelijkheden van dove mensen'.

'Theater in gebarentaal is heel iets anders dan mime', aldus John van Gelder, één van de Handtheaterspelers. 'Bij mime wordt niet gesproken. Wij spreken voordurend. Met onze handen.'

Kees Dijkman

Op de foto's spelen Marjanne Romkema en Jean Couprie met hun publiek van dove en horende kinderen de workshop 'Gebarenblokjes'.

Dichter-acteur Gert-Jan de Kleer draagt voor uit eigen werk en vertaalt werk van Ernst van Altena.

Meer informatie is te krijgen bij de Stichting Handtheater, pla John van Gelder, Zeeburgerdijk 13, 1093 SK Amsterdam.

Foto's: Kees Dijkman, Utrecht

Leidschendamse voorzitter Handtheater vindt theater in gebarentaal verrijking van het algemeen cultuurgood

Gebarentaal-theater in Voorburg

Nederlandse gebarentaal is de voertaal van dove mensen in Nederland. Gebarentalen zijn visuele talen met een eigen woordenschat en grammatica. Ieder land heeft een eigen gebarentaal en in sommige landen zijn er zelfs meerdere dialecten. Niet iedereen weet dat er ook theater in gebarentaal bestaat. Dat komt vooral omdat er (nog) weinig van deze -in de eerste plaats voor doven bedoelde maar ook voor horenden zeer fascinerende- voorstellingen te zien zijn. In Theater De Tobbe in Voorburg worden belangstellenden in de gelegenheid gesteld eens een keer een theateervoorstelling in de visuele taal te zien. Woensdagavond 24 februari speelt John van Gelder daar namelijk 'Stoplicht' in de Nederlandse gebarentaal.

Het Watertheater van Van Gelder is aangesloten bij de Stichting Handtheater, een collectief van dove acteurs die voorstellingen brengen in gebarentaal. Voorzitter van die stichting is Leidschendammer Rudi Hietbrink, die vanaf zijn tweede jaar doof is maar die zich toch met zijn stem goed verstaanbaar kan maken.

Eigen cultuur

"Theater in de gebarentaal is belangrijk voor doven" weet de heer Hietbrink. "Doven hebben een andere taal en dus ook een heel eigen cultuur. Onder andere met theater willen wij benadrukken dat wij in de eerste plaats gezien moesten worden als een culturele minderheid die geïntegreerd wil worden in de samenleving. De meeste doven gebruiken onderling de Nederlandse gebarentaal om met elkaar te communiceren. Omdat de schoonheid van een taal vooral tot uitdrukking wordt gebracht in kunstuitingen als theater, poëzie, verhalen vertellen en literatuur stellen doven zeer veel prijs op deze kunstuitingen in hun taal. Theateervoorstellingen of poëzievoordrachten in gebarentaal geven doven de mogelijkheid om in hun eigen taal kennis te nemen van het 'horende' cultuurgood. Ook een toenemend aantal horende mensen raakt echter geïnteresseerd in theater en poëzie in gebarentaal, vanwege de schoonheid van de taal. Theater in de Nederlandse Gebarentaal betekent volgens mij dan ook een verrijking van het algemeen cultuurgood", aldus de Leidschendammer.

Traditie binnen dovenwereld

Toneel spelen en verhalen vertellen hebben een sterke traditie binnen de dovenwereld. Met name in verenigingsverband werd veel toneel gespeeld. Ongeveer 25 jaar geleden begonnen acteurs in het openbaar op te treden voor een gemengd (doven en horenden) publiek. Zij beperkten zich tot mime. Omdat mime geen taal is maar een gebarenspeel, groeide steeds meer de behoefte onder doven om theater te brengen in hun eigen taal. De eerste stap in die richting was het optreden van de Stichting Visueel Theater. Ook bij die stichting was de heer Hietbrink al betrokken als bestuurslid. Na een aantal activiteiten werd de stichting echter opgeheven. De verstandhouding tussen doven en horenden was namelijk niet goed in de stichting, de Nederlandse gebarentaal was nog niet erkend en er was geen structurele subsidie. Kortom de tijd was nog niet rijp voor gebarentaal-theater. Na enige tijd kwam er wel een mogelijkheid voor doven om een opleiding

DOOR DICK JANSSEN

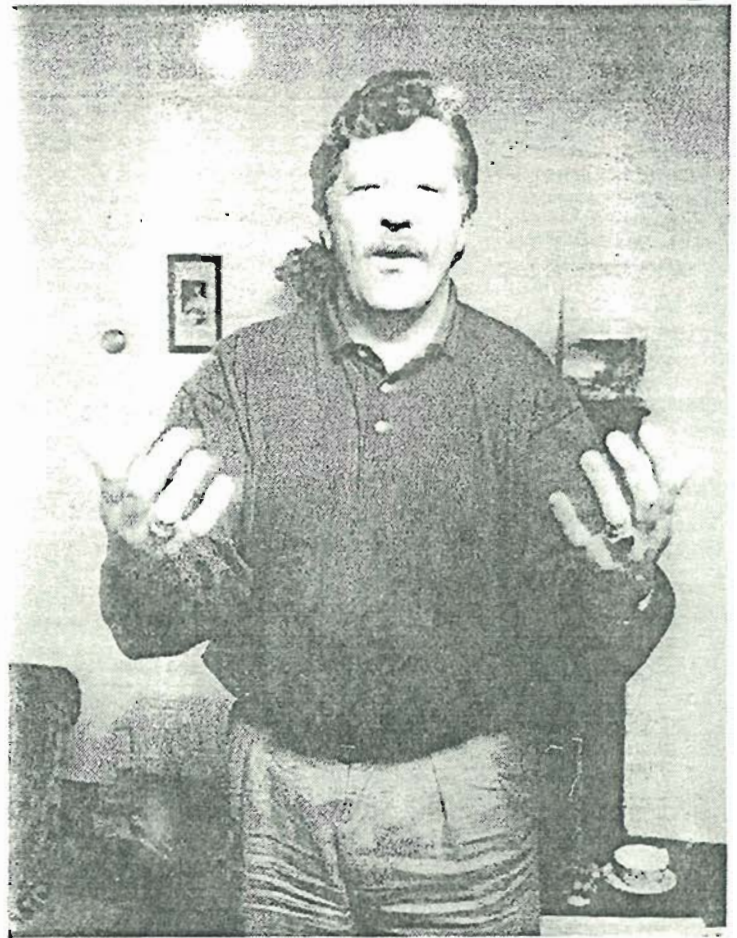
te volgen tot dramadocent aan de Hogeschool voor de Kunsten. Omdat studenten echter niet leerden hoe men les moest geven in drama aan dove kinderen of leerden wat gebarentheater is (of zou kunnen zijn), was de opleiding niet volledig als voorbereiding op de beroepspraktijk. De behoefte aan een platform waar doven met elkaar van gedachten kunnen wisselen over het fenomeen gebarentheater en dit verder kunnen ontwikkelen groeide. Vandaar dat het Handtheater werd opgericht. Bij Handtheater zijn het Watertheater en de twee theatergroepen voor kinderen Wapper en Klapproos aangesloten. De voorstellingen van deze groepen, de laatste jaren zijn er vele producties gerealiseerd, verlopen goed en worden goed bezocht. De tijd voor gebarentheater lijkt nu dus inmiddels wel rijp geworden.

Stoplicht

De voorstelling 'Stoplicht' die plaats gaat vinden in Theater De Tobbe in Voorburg duurt anderhalf uur. Het decor bestaat uit een verzameling voorwerpen in de kleuren van het stoplicht. Op het toneel staan, hangen en liggen diverse voorwerpen. Aan de hand van die kleurige voorwerpen vertelt John van Gelder verschillende verhalen en speelt diverse rollen. Hij is een brandweerman die in vuur en vlam staat, de vader van zijn dochtertje, een jongetje dat niet naar dansles wil en nog veel meer. Stoplicht wordt niet getoekt maar is ook goed te volgen voor mensen die de Nederlandse gebarentaal niet beheersen.

Reserveren voor de voorstelling 'Stoplicht' op woensdag 24 februari om 20.30 uur in De Tobbe, tel. 387 11 68 (ma t/m za 09.00 tot 13.00 uur). Informatie over gebarentheater bij: Handtheater, p/a John van Gelder, Zeeburgerdijk 13, 1093 SK Amsterdam. Fax: 020-665 73 47.

taxi
327 56 00

Rudi Hietbrink, voorzitter van de Stichting Handtheater, nodigt hierbij iedereen uit om naar de voorstelling in gebarentaal te komen in Theater De Tobbe.

TECHNISCH BUREAU **STOLK** VOORBURG

Kleuren TV- en Video-reparaties van alle merken.
Dag- en avondservice indien mogelijk aan huis.
Prijsofgave vooraf. Alle reparaties met garantie.
Zowel verkoop als technische dienst.
Fa. Stolk en Zn., reeds 25 jaar een begrip

(K.v.K. nr. 80301)

Kon. Julianalaan 72 Voorburg. Tel. 070 - 387 29 79.
Fax 070 - 387 29 72. Na 18.00 uur tel. 070 - 383 81 50

"Car Service Leidschendam"

- * A.P.K.
- * Onderhoud- en service beurten
- * Schade Taxatie en herstel
- * Spuitwerk
- * Voor alle merken

Veenweg 15d Leidschendam, tel. 070-320 40 44